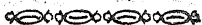

A^b

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG^b
ENGEDELMÉVEL.

Nro 45.

Kelt Bétsben, Karátson Havában (Decembernek)
1798-dik napján 1798-dik Esztendőben.

Rastadtban, a' Fr. Követek Növemb.
23-dikán feleltek a' Német Deputátzióknak
utolsó válaszfára: mely feleletjekben ígé-
rik, hogy a' Fr. Respublika, nem kíván-
nya többé a' magához kaptsoltt Rajna'
bal-meljéki Német gyűlésezetek' adóssá-
gaiknak terhét által vétetni, a' Német Bi-
rodalom által, a' Rajna jobb meljékére.

*A' Belgiomi támadásról; és a' Hollandiai;
's a' Helvétziai háborgásokról.*

Brüszszelben; Növemb. 18-dikán

A a a

Frantzia Generáls Beguinot neve alatt, egy Tudósítás tevődött közönséggé, mely szerént az Insurgensek, kiket Beguinot Haramia bandáknak nevez, nem mertek ellent állani Diefztből, ámbár igen nagy számmal vóltak is: hanem el illantottak onnét, a' motsárokonn által, mellyekben, többenn veszték el közzülök ötfzáznál, 's el hagyták minden fegyvereiket, minden muníziójokat, és igen sok lovaikat is. Az alatt míg bé-kerítve tartatott Diefzt, és az Insurgensek' el távozása után való öfzáz-keresgetése közbenn ezen Városnak 's a' Vidékjének, 150-nél több Pártosokat öldöstek le a' Fr. ák. — Egy Brűzsfzeli Levél, mely költ Növ. 17-dikénn: jó rendtartású, 's jó készületű Korpusznak nevezte az Insurgenseknek Diefztbenn tartózkodott Öfztáliyát, 's azt is úja felele, hogy Generálstabja és Kommiszszáriussai vagnak, a' kik, ily felülírású nyomtatott Pafzuszusokat öfztogattak: *Személlyek' és Tulajdonosi jus' bátorsága.* Mihelyt el foglaltak vala az Insurgensek Diefztet: azonnal oly értelmű Hirdeményt adott ki a' Vezérjek, hogy a' ki leg elsőbenn meg-futamodik az ő Katonái közzül, a' közelgető ellenség előtt, nyombann agyon fog lövettetni. — Az említett Brűzsfzeli Levél szerént, Kempenlandbann, a' Gen. Collaud vezérlése alatt lévő Republikánusokkal Növ. közepe tájjánn történt több rendbeli viadatok al-

kalmatosságával, mintegy háromszáz embert vesztettek az Insurgensek, kik között számos Egyházi Személyek is voltak. — A' Luxemburgi földről is nyerteseknek írják magokat a' Republikánusok, 's Hofingenben 32 Republikánus Katonákat és Tisztviselőket szabadítottak meg, kiket az Insurgensek el fogtak 's még az nap agyon akartak lövöldöztetni. — — Az újjabb Tudósítások szerént azonban, egész szenn az Insurgensek bírták a' Skáidis vize' jobb partját, melyre az Anglusok, ágyúkat 's Katonaságot kezdtek ki-szállítani, mely nagyobb részént, Oroszokból áll.

A' Batáviai Respublika' széleire, a' Belgiomi Insurgensektől való hátorságnak okáért, 6 Gyalog- 's egy Vadász-Batalionokat, és egynehány Svadron könnyű Lovaságot küldött a' Direktórium.

Helvétziában szinte erőszakoskodásra ütött már ki a' háborgás: nevezetesen a' Bernai Kántonnak Wangen és Langenthal nevű Distriktusaiban, a' hol nem szenvedhetvén többé a' Lakosok, Ifjaiknak kedvetlen célú Katonaságra való el fogdostását, fenyegetődztek ez Előjárók ellen, 's a' Langenthali Distriktuális Kormányozót meg is szalasztották.

Olasz - Országi Tudósítások.

A' Cisalpina Respublika Direktóriuma, úgy találta: hogy az újj Konstitúció bé-

A a a 2

vétettetett a' Nép' közönséges gyűléscibéli vokok' többsége által, és azonn hírrrel Kurírt küldött a' Frantzia és Ligúriai Respublikák Direktóriumaihoz. Ezen hírt, 's azt a' laistromot is, mellyenn, a' Vokok vóltanak, meg-küldötte a' Törvényhozó-gyűléshez is, melly is arról egygy Hirdetményt botsátott ki a' Néphez. Ezenn kívül az Iffjabb Tanáts azt végezte: hogy a' maga kebeléből Polgár Contit küldje el Párisba, azon említett vokos laistromnak a' Fr. Kormányfzékkal lejendő közlése végett.

A' Közönséges Kaszfzának jobb lábvaló állításánn még mind untalan dolgoznak ezen Respublikábann, és újjabb újjabb segedelmek ki találásánn gondolkodnak, hogy a' Frantzia Országának fizetendő nagysummát, 's a' Katonaság' tartására, a' szükséges hadi kőszűltekre, és általjábann az igazgatás' újj alkotmányának gyámóltására meg-kívántató költséget özfzéké-kerítessék. A' kényszerítve bé-szerzett költsönnsummákon; és özfzéké-szedett önkéntvaló hadi áldozatokon kívül, az el foglaltt, 's el adott Nemzeti jószágok után, már most minden Püspöki jószágok is el foglaltatnak, és a' Püspököknek esztendei jövedelmek, mindnyajoknak egy formánn tíz tíz ezer líverre határozottatott; és a' szarvas marhákra, öszvérekre, és parádé-lovakra

Új adók vettek; végezetre már most mind a' Vének, mind pedig az Ifjak Tanáttsábann is, a' Respublika' jövedelmének egészsz állapotja meg van határozva, mely el intézés ki hat minden rendű Polgárokra, 's különbkülönbféle új adóztatásokat foglal magábann.

Mivel pedig, mind ezen lépések mellett is, a' Direktóriumnak szüntelen, igen sok és sürgető szükségei vannak, a' Törvényhozó-gyűlés, egy végzésében, 10 millió lívert erő Nemzeti jószágokat mutatott ki ismét a' Direktóriumnak, hogy azokat a' leg gazdagabb Famíliák kozzül 333-nak oly formánn adja el, hogy ezek kötelesek legyenek meg-venni azokat, és a' reájok esett jószág' árrát rövid idő alatt pengő-pénzel kifizetni. (Tsak igaz az, hogy a' ki-tsikarás módjainak fel-keresésében leg-találosabbak a' mai Republikánus Finánczisták).

Brüne Generális, Mediolánumból lett el indulása előtt, az Olasz Országi Seregtől el bútsúzott, és Generális Joubert vette által utánna a' Sereg' vezérlését. Nóv. 5-dikénn Generális Championet is el érkezett Médiolánumba, ki is egy különös Seregoz-talyt fog kormányozni.

A' Frantzia Katonaság szünetlenül takarodik a' Cisalpina Respublikánn keresztül: egy része Róma környékire; más része Brescia; más ismét Veltlin felé.

Rómában magában is, az onnan Nov. 10-dikénn költ Levelek szerént, a' Francia Katonáság' száma mindennap szaporodik. 8 dikénn ment el onnét egy Francia Generális Ankonába, hová sok ágyúk is vitettek, 's a' hol 3000 ember fog hajóra ülni egy titkos szándeknak végbevitelére.

Egyébaránt úgy látszik: hogy a' Római Respublikában, egyedül az ott felelő számmal lévő Fr. Katonáság tarthatja csak fel a' tsendességet. A' hol erővel el nem fojtódik a' háborgás' tüze: olykor olykor fellobban, és a' Nép' vizszás gondolkodása' módját szembetűnőképpenn ki nyilatkoztatja. Így van e' kivált a' Circeoi Osztályban, a' hol a' leg szorossabb vigyázás mellett is még a' tsendesség tökéletesen helyre nem állott.

Rómában magában, mihelyest megindították az új Afzignáták (Papiros-pénzek) folyamatját az Előljárók: leg ottann minden ki-gondolható eszközöket is elkövettek azoknak megkedveltetésére: mindazáltal soha még nem uralkodott ott nagyobb mértékben a' béketelenkedés, szükség, és törvénytelen u'soráskodás; mint azolta: ámbár Fr. Generális Macdonald adott is már ki kemény rendeléseket ezen u'soráskodás ellen, 's igen ajánlotta az új Afzignátákat, a' Közönség' bizodalmaiba.

*A mostani Pári'snak közelebből való meg-
esmeretetésére szolgálnak az itt követ-
kező Előadások:*

Ama' híres Didot Pári'si Könyvnyom-
tató, kinek, a' Pármábann lakó Bodoninn
kivül, leg-szebb betűji vannak egészsz Eu-
rópábann, 's a' kinek Tipografájábann a'
leg gyönyörűebb munkák jönnek ki min-
den esztendőbenn, nem régen panaszkod-
va írta egy itten (Bétsben) lakó Könyv-
árosnak, hogy az ő műhelyébenn ki-jött
Virgilius (mely minden nyomtatott Köny-
veket felül halad szépségére nézve) 's
egyéb Deák és Frantzia nyelvonn nyomta-
tott munkák is nem igen kelnek Párisbann:
mert úgymond, a' Frantzia Nemeselek, kik-
nek a' pénz mellett jó ízlések (gustussok)
is vólt, többnyire oda hagyták Hazájokat,
vagy el veszték a' Revolútzio alatt; azok
pedig, a' kik az alatt meg-gazdagodtak,
többnyire a' Népnék seprejéből valók, 's
a' sok pénzzek, 's egyéb gazdagságjok mel-
lett jó gustussok éppen nintsen, 's az il-
lyen remek munkákonn nem kapnak. Ara-
ra nézve óhajtaná, hogy azon szép mun-
kákat a' Bétsi Nemesség szerezné meg ma-
gának.

Egy Párisbann mulató Német Orvos
Doktor ezeket írja onnan: „Itt az Orvo-
soknak igen rofszúl megy a' dolgok: mert

Chirurgusokonn (Seborvosokonn) kapnak inkább mindenek. Tudtomra nints több öt Doktornál, a' ki hintóbann járhatna, a' többi gyalogol, még a' sárban is. A' jó Orvosságokonn nem igen kapnak, kivált a' Dámák, hanem tsak krifztír vagy ér vágás a' leg rendszerént valóbb kúrájok. A' Patikák' betse is nagyon le-szállott, kettőn kívül, a' hol olykor olykor olvashat még az ember Deák Recepteket. Szabad itt mindennek, Férjfinak és Afzszony-nak orvosolni, ha soha se' tanulta is az orvoslás' mesterségét. Egymást érik az úttzák' szegeletére ragasztott Tudósít sok, mellyek által jelentik az új Orvosok, Parisba lett érkezéseket, 's a' gyógyít-sbann való szerentsésségjeket. Sokann még a' Leányok közzül is, ki hirdetik mindenféle, hogy ôk jól értenek az oly emberek' gyógyításához, kiknek le szállott a' belek, vagy más egyéb belsô bajok vagyon; 's az ilyen jött ment Személyekenn inkább kapnak, mint a' tanúlt Orvosokonn, kik közzül sokann kényszerítették abba hagyni az orvoslást a' Revolútziónól fogva, 's másra adni magokat, még azok közzül is, kik hûsz esztendőktől fogva itten vagynak, 's magoknak jó nevet szereztek tudományok által.

Az úgy nevezett Journal de Paris Újság-bann, melynek Pallambier Párisi Polgár az Írója, ezeket olvassuk: „Némelleyek azzaltart-

íák, hogy a' jó erkölsöt tsak a' Republikák
 állíthatják jó lábra, de ó fájdalom! Hol van-
 nak a' jó erkölsök? — Párisnak úttzáinn min-
 deafelé visítanak az Afzszonyok, úgy árúlják
 azon Férjfiaknak laistromát, kik Feleségje-
 ket el adják, 's helyekbe más Afzszonnyal
 kelnek alkuba. A' laistromokonn kapva kap-
 nak, olvassák, 's nevetnek rajta, és az illye-
 neket meg szenvedik az Igazgatók! A' feslett
 életűeknek, 's a' magok gyilkossainak száma
 környüképpenn nevedik. Tegnap egy oly
 Ember akasztotta fel magát a' Bouffler' kert-
 jében, kit a' szükség éppen nem vitt reá,
 mert egy gyémántos gyűrűt találtak az újján.
 Tegnap ment egy ember a' nőtelen kotsijában
 (Cabrioletjában) az úgy nevezett Pont neufre (újj
 hídra), ott meg áll, hirtelen ki száll, 's bé-
 ugrik a' vízbe (a' Szequánába). Ugyan tsak
 tegnap azyon lötte egy magát.

Ezek a' mindennapi újságok. Ennyire
 vitt már bennünket a' Religió nélkül való
 élet. Tegnap történt az is, hogy egy olyan
 Afzszonyi Személynek folyt a' pere a' Törvény-
 házban, a' kinn erőszakot tettek. Temér-
 dek sok Nép gyült a' szalába a' pernek hal-
 gatására. A' dolog meg kívánta, hogy azon
 szörnyülállásokról is kellett szólni, a' mel-
 lyeket undorodás és szemérem nélkül nem le-
 hetett halgatni: azért az Elölülő Bíró intette
 a' halgatni bé ment Afzszonyi Személyeket,
 hogy mennének ki a' szalából. Ezek közül
 voltak leg alább is benn három százann. De
 meg se' mottzantak, 's a' Bírák gyengék lé-
 vénn. inkább ök engedtek, 's mindenek hal-
 lottára meg-hányták vetették a' gyalázatos
 pert. "

Egy más Journálbann pedig ezeket olvasuk: „Egy perbenn lévő Chauvin nevezetű Kalmárt arra itélték a' Bírák, hogy minden ingó bingó jószágát (mobilia) kótyavetyénn adják el, 's úgy fizessék ki a' felperes másik Kalmárt. De Chauvin kész volt inkább a' maga házáat fel gyújtani, azt minden jószágaival együtt hamuvá tenni, mint sem az ellenségét nyertesnek látni. Sőt egy hordó olajt, 's egy rakás puskaport úgy tett a' szomszédjának (a' ki az ellenségével tartott) háza mellé, hogy azok által az is tüzet kapott, 's porrá égett. A' mi több, magát is a' tűzbe ölte. — Egy Párisi Napzámós meg vetvénn Feleségét, a' ki még tsak húz esztendő s iffjú Személy volt; egy más Személyre való nézve, Wisnik nevű Bíróhoz ment, hogy előtte el válljon tőle. Az iffjú Feleség könyves szemmel escedezett mind az Urának, mind a' Bírónak is, hogy szégyent ne tegyenek rajta. A' Bírónak meg esik a' szíve a' dérek Afzszonyon, 's igyekezett a' Férfjét reá beszélni, hogy álljon el feltett szándékától. De haszontalan volt minden igyekezete: a' midön más hangonn kezdett végre beszélni, jelentvén néki, hogy éppen nem hajolhat könnyen a' kívánságára, 's azért nem is siethet annak tellyesítésével. Ezen nyilatkoztatásra, a' Napzámós, mint valamely meg örült, kést kap, 's a' Bíró' mejjébe üti. Megént ki húzza, és azon még véres késsel keresztül verte a' Feleségét is. — Egy Lafforgue nevű Toulousi Lakos, estve haza menvénn, a' gráditson agyon lövetett a' 33 esztendő s Fiától, ki mindenkor nyilván való ellensége volt az édes Attyának. El fogattatott,

és halálra ítéltetett a' sok reá esküdt tanúk' vallására. Ő azonban, utolsó szempillantásáig se' akarta vallani a' gyilkosságot.

Frantzia Országi Tudósítások.

Concorde, Medea, és Franchise Fre-gátok, Vénus nevű Korvettel, Növ. 7-dikénn estve Rochefortnál fekvő Aix Szigetéhez érkeztek. Ezen hajók, Lougre Renárdal egygyütt, Polgár Savary vezérlése alatt indultak földi Katonasággal, egy Hónap előtt, Irlandia felé: de sokkal nagyobb Anglus Hajóssereget sejtven meg, a' mely ő feléjük tartott, magokat vizsgálva vonták, és az okos kormányozáshoz járulván a' Hajóslegénység buzgósága, szerentséssenn vizsgálva érkeztek, még a' szélveszek között is Fr Ország' partjaihoz. A' Lougre Renárd hatra maradt, és Növ. 7-dikénn Rocheforthoz még semmi hír se' érkezett felőle: (Úgy látszik, hogy ez a' Hajósseregetske az: a' mely Okt. 27-dikénn mutatta magát Killalánál.)

Mint bizonyos dolgot úgy beszélnek, hogy a' Direktórium egy Békéltető 's Alkuvó Biztost küldött az Északi-Ámerikai frigyes Státusok' Gyűléséhez.

A' nevelésre ügyelő Kommisszió' nevébenn, egy hosszú előadást olvasott fel Növ. 11-dikénn Roger Márton nevű Tag, a' Nemzeti nevelésnek elintézéséről, mely-

re eddig a' mint ő mondotta, oly kevés gond vólt: hogy ki-vévén né mely Ofz-tályait a' Respublikának, sohol sintsenek apró Oskolák. Az ő Plánuma ki fog nyomtattatni, 's azután veszi azt fel tanátskozása' tárgyául a' Gyűlés.

Elegyes Tudósítások.

Málta mellett Gozzó Szigetetskét el foglalták az Anglusok, 's az abbann találatott Frantzia Őrizetet, mely mint egy 2 száz emberből állott, Nápoly' partjaihoz szállították.

Az Ámerikai Respublikának Constellation nevű Fregátja, el nyert egy 24 ágyús Fr. Fregátot, 's vitte azt, Virgíniának Chasepeak nevű tengeröblébe.

Hollandia ellen is, mint a' Frantziák' Tzimborástársa ellen, hadat indít a' Porta.

Veronából Növ. 12-dik napján: — „Oda jártam Velentze Városának nézésére. Ritka látni való dolgainak le-írásával árkusokat kellene bé-töltenem. Láttam a' többek közt ama' híres Arsenált (ágyúk, hajók, és egyéb hadi-eszközöknek tartó helyét). A' Frantziák, míg bírták ezt a' Várost, temérdek sok kárt tettek benne. A' hadi-hajókat el nem takarították ugyan mind egy szálig, hanem haszont-vehetetlenekké tették az által, hogy a' mint ezek a' hajók a' szárazon vastag gerendákonn

(vagy fa-talpokon) feküsznek, a' közepek alatt való gerendákat ki-húzták alóllok, 's így a' nehéz hajók, derékbann mind meg törtek. — Köldüst láttam más helyekenn is eleget, de annyit, mint Lüttich 's Velentze Várossábann, soha se' láttam. Akár ki kapjon a' Velentzei lakáson; nem irigylem; nem lévén se' erdejé, se' hegye, se' völgye, se' térsége, se' tökéletes jóságú levegője: én inkább, Bétsben, Brüzszelében vagy Pesten kívánkoznám lakni.

Béts.

Egy ide való Lakos, következő értelmű Tudósítást adott ki-nyomtatásban, hogy az ő különös szépségű Felesége elvezett a' napokbann, a' ki megtalálja, 's Férjének vizsgálja állítja, hat ezer forint jutalmat fog kapni.

Az a' izomorú hír érkezett ide Károly Fejér-Várról; hogy Gróf Battyányi Ignácz Erdélyi Püspök, Ő Exc. ja, a' Tudományoknak nagy Kedvellője 's Előmozdítója, halálánn legyen.

Az ide való Univerzitásbann a' Világ Históriáját; 's a' közönséges Geographiát előmenetellessen tanított nagy tudományú Profeszszor *Mumelter* Úr, Szombaton reggeli 8 órakor, a' mint fel akart menni letzkére; tsak el hanyatlott a' gráditsonn, 's meg-hólt, hasznos életének még tsak 37-dik esztendejében.

Magyar Ország.

Kassán Nőv. II-dikénn: — „Az ide való Királyi Districtuális Convictusnak fel-állítására ma ment véghez nagy pompával. A' 9 órakor tartott nagy Mise után mind az Akadémiához, mind pedig a' Gymnásiumhoz tartozó Ifjúság, a' Profeszorokkal egygyütt a' Convictus épületébe ment szép rendben, a' hol Báró Salhausen Mórítz, Districtuális Direktor Úr, mint Királyi Kommisszárius, egy szép beszédet tartott az igen számosan öfzszegyült Hílgatókhoz, melyre hasonló erejű beszéddel válaszolt Fő-Tiszt. Klobusitzky Szepesi megyebéli Kánonok Úr, és a' fel-állott Convictusnak Regense. Ez után gazdag ebéddel meg-vendégeltettek mindnyájann a' Profeszor Urak, és a' Városnak Előkelő Lakosai. Már is hatvanra megy a' Convictusbann lévő Ifjaknak száma.“

Jelentés.

A' következő fél esztendőre is öt forint lesz Hírmondónknak az ár, melyet az E. Előfizető Urak ne terheltessenek ilyen felül-írás alatt *Pro Magyar Hírmondó à Wien*, jókor fel küldeni, és a' titulusokat, az utolsó postával egygyütt, a' honnan tudniillik leg-hamarább szokták venni az Újságot, világossann ki-írni, hogy

azokat mind jó idejében ki nyomtattathassuk, mind pedig azon újrendbe is szedhessük, a' melyben fogjuk ezentúl az idevaló Fő-Postának egygyetértésével, (fogyatkozás nélkül, reményjük) expediálni a' Hírmondót. Az ezen fél esztendőre ki szabott Ns Vármegyék' mappáit, Sopron Vármegye' mappáján kívül, meg küldöttük. Ezzel is szolgálunk folyó Hónapnak közepe felé, mi helyest tudniillik annak bővebb Le-írásával el készühetünk. Kedveskedünk a' jövő fél esztendőben is más Vármegyék mappáival; sőt a' mostani nevezetes környülállásokhoz képest, ki-mettzettjük Egyiptomnak mappáját is, 's le-küldjük E. Olvasóinknak. Egyiptom' mappájához léfzen annak summás le-írása is kaptsolva. Le írjuk tudniillik Egyiptomnak, 's abban fekvő Alexandria, Rosetta, Damiet, Kai-ró 's a' t. Városok régi 's mostani állapot-jokat, a' leg újjabb Frantzia, Dánus, 's más Nemzetbéli Utazók' írásai után, 's mind a' Pyramisoknak, mind pedig a' kóborló Arabsoknak (Beduineknek) Képeket a' mappának egygyik szegeletére ki-metzettjük. Elő beízzelljük a' Nílus rendez ki-áradásait, a' földnek termékeny és sivatag pufztaságú mivóltát, a' Lakosoknak, úgymint: Arabsoknak, Mamelukoknak, Koptáknak 's a' t. szokásait, a' Beyek által való kormányozás' módját, a' Keres-

kedést 's a' t. Végre közöljük azonn viá
szontagságoknak előadását is, mellyek, a'
Bonaparte' vezérlése alatt lévő Frantzia Sca
regenn történetek eleitől fogva Egyiptom-
bann, a' hol vagyon még most is az em-
lített Sereg, és sokat szenved a' kóborló
Arabsok miatt; mert ha tsak kevés mesz-
zseségre távozik is el abból valamely Ka-
tona, vagy magánossan, vagy kevesed ma-
gával: mindjárt le-öldösik a' leskedő Be-
duinek. Az ez éránt való panaszszal tele
vannak minden Tudósítások, mellyeket
mágok a' Frantziák indítottak is Egyip-
tomból. Úgy nézte őket mindjárt eleinten
más Lakosoknak is a' leges leg nagyobb ré-
sze, mint ellenségeket, 's nem hitte, hogy a'
Török Császár' meg-egygyezéséből mentek
vólna oda: úgymint a' kinek Kairói Hely-
tartója; éppen nem mutatott barátságot Bo-
napartéhoz; sőt későbbenn el is szalada
előlle Kairóból.
